

Jedno lepo lastnost, jeden blag čut pa le ima pajek, čut materski. Skrbno zavije drobna jajčeca v pajčevinat mešiček, katerega seboj nosi, ali pa ga skrije v varen kraj in se nikdar daleč od njega ne loči. Svoj zarod čuva skrbno do tedaj, da se mladi pajčeci razidejo „s trebuhom za kruhom“, kar se navadno v kakih desetih dneh, takoj po prvej levitvi zgodi. In mladega zaroda je mnogo, mnogo — — — skoraj toliko kakor pri marsikaterem učitelji! Oj — — — pri tem tudi mnogokrat vse mrgoli in se gnete med nogami, vse vpije in kriči po zibelih in klopeh! Da, da — — učitelja je v tem Gospod Bog obilo nagradil!

No, resnici na ljubo moram le dostaviti, da navadno odredi pajek okoli 100 pajčecov, a pri učitelju je povprečno število naraščaja 8 — reci: osem — — — tudi nekaj, ne li?!

Takim učiteljem — očetom pa bi res trebalo, da bi jim pajek križavec (Epeira diadema) na kvaterne srede noč priredel petero pravih števil, ki bi prihodnje nedelje jutro vse rudeče oznanjale strmečemu svetu, da je učitelj zadel še več kot terno! Pa kaj, pajka, najbrže bi bile vse preklicane, in učitelj bi se mogel le še veseliti, kako lepo je vse zadel! Pa vendar poskusite tovariši, morda bodo vsaj tri prave! — Ako pajek ne priprede takoj vseh treh, ne opujate — — morda je še mladič! Vadite, dresirajte, stradajte ga — — ni pajka, da bi se ne udal! In ko zadenete terno, ko preštete denar, in vam obraz ne more zlesti v navadne čmerikave gube, tedaj pa se spomnite s prav dobro remuneracijo vašega tovariša, da si kupi zlatega pajka — — — — — če bode slučajno s kruhom založen!

Ako omenim še, da je pajek izkušen meterolog, povedal sem vse, kar bi vas utegnilo zanimati. Stavljam k sklepu jedino še predlog, da napravimo tudi mi meteorologično opazovališče, kjer bi redili nekaj pajkov ter jih skrbno opazovali, da izvemo: Kedar učitelju vremena bodo se zjasnila?

Črnagoj.

Književnost.

Cerkvena glasba. Missa in honorem sancti Francisci Seraphici za sopran, alt tenor in bas vglasbil Anton Foerster opus 56. Partitura in 4 glasi veljajo 1 gid. 60 kr, a. v. Posamezni glasovi se tudi dobe po 15 kr; to je vse pri skladatelju. Pregledal in preigrjal sem to mašo. Ker sem se overil, da je strokovnjaška ocena, katero je „Slovenec“ v št. 187 priobčil, po vsem pravična in dosledna, zdi se mi potrebno, da tudi jaz to izborno skladbo najtopleje priporočam, ker se popolnoma strinjam s „Slovenčev“ oceno.

Lavoslav Belar.

„Robinzon“. Povest za slovensko mladino. Sestavljena po najboljših izdajah. V Ljubljani, 1895. Založil J. Giontini. Tisk R. Miličeve tiskarne. Strani 110. Elegantno vezan izvod 50 kr., po pošti 55 kr. Vsakdo se z veseljem spominja, s kako slastjo je v mladih letih čital prelepo povest o Robinzonu in njegovem tovarišu Petku. Ta povest spada mej

najprimernejše mladinske spise, kar jih pozna svetovna književnost, s posebnim veseljem pa pozdravljamo pričujočo izdajo. Prirejena je jako skrbno, po pravih pedagoških načelih, okrašena s finimi slikami, jezik pa je tako lep in poljuden, kakor v malo kateri slovenski knjigi. Da se bo tega „Robinzona“ slovenska mladina posebno oveselila, je ob sebi umevno.

„Kristofa Šmida sto majhnih pripovedek za mladino“. Poslovenil Ivan Tomšič. Drugi popravljeni tisk. V Ljubljani 1895. V založbi in na prodaj pri Janezu Giontiniji. Strani 120. Elegantno kartonirani izvod velja 46 kr., po pošti 48 kr. Kristofa Šmida pripovedke so znane in priljubljene. Pokojni Tomšič je odbral sto najlepših in te je marljiva Giontinijeva knjigarna sedaj drugič izdala. Knjižica je okrašena z nekaterimi čednimi ilustracijami in vredna toplega priporočila.

Zbrani spisi Pavline Pakrove. Drugi zvezek v Celji, 1895. Tiskal, izdal in založil Dragotin Hribar v Celji. Strani 228. Cena broširanemu zvezku 1 gl., elegantno vezanemu 1 gl. 50 kr., po pošti 10 kr. več. Ta zvezek prinaša naslednje dobro znane povesti odlične naše pisateljice: „Roka in srce“, „Mačeha“, „Očetov tovariš“ in „Pripovednik v sili“. Zlasti slovensko ženstvo bo gotovo z veseljem seglo po teh zanimivih povestih. Unanja oblika knjige je jako ukusna.

Zgodovinske povesti za meščanske šole. Sestavil Ivan Vrhovec, c. kr. profesor. III. stopnja. Strani 90. Slovencem je dosedaj pomanjkovala primerna knjiga za meščanske in večrazredne ljudske šole. Temu nedostatku je odpomogel gospod profesor Vrhovec s svojimi „Zgodovinskimi povestmi“. To delce je razdeljeno v tri dele. V prvem delu ali prvi stopinji se peča največ s starim vekom, drugi del s srednjim vekom in ravno izšla tretja stopinja pa ima 13 beril iz novega veka, ki obsegajo nad polovico knjige. Poleg tega je pa v tem delu jedno berilo iz starega veka, ki se tiče predzgodovinskega časa Avstrije in pa 20 krajših beril iz srednjega veka. Gradivo je deloma razdeljeno po progresivni, deloma po ciklični učni metodi, in skušnja uči, da je ta metoda najboljša. Gospod pisatelj je prvotni načrt popolnoma dosledno izvršil. Ravnal se je v delu po Gindelyjevi in Vavruvovi knjigi, namenjeni za češke meščanske šole. Seveda je premenil gradivo, v kolikor se tiče Kranjske in sosednih dežel. Tretji del je primeren za tretji razred meščanskih in osmi razred ljudskih šol, ker popolnoma zadošča učnemu načrtu, kateri je vpeljal z naredbo z dne 25. rožnika 1886, št. 2439 deželni šolski svet kranjski in ga je učno ministerstvo odobrilo. Ustreza pa tudi vsem didaktičnim in vzgojslovnim zahtevam. Gori omenjeni načrt se je pisatelju posebno posrečil. Kaj jasno so naslikane razne dobe in okoliščine, kakor tridesetletna vojska in pa turški časi. V berilih, ki se tičejo avstrijske zgodovine, so značaji vladarjev narisani točno, kratko in z dobrodejno pristrčnostjo pravega domoljuba. Jako dobro izbrani in spretno vpleteni so spisi o kranjski zgodovini, kakor: „Turške vojske“, „Herbert Turjaški“, „Bitva pri Sisku“ itd. Na konci pridejana časoslovna tabela olajšuje učencem pregled čez vse. Preverjeni smo, da bode knjiga dobro služila svojemu namenu. Potreba take knjige se je posebno sedaj čutila, ko imamo v Ljubljani že meščansko dekliško šolo. Brez dobrih knjig bi ne mogel napredovati pouk. Ne moremo si kaj, da bi pri tej priliki ne omenili, da na Kranjskem še premalo znajo ceniti meščanske šole. V vsej deželi nimamo niti jedne slovenske češke meščanske šole. Jedina meščanska deška šola v Krškem je nemška. Vender imajo te šole dosti večjo vrednost za tistega, ki ne misli dalje študirati, temveč misli kar stopiti v praktično življenje, kakor spodnja gimnazija in realka, ki nista za praktično življenje, temveč le mladino pripravljata za daljše študije. Omenjeno Vrhovčevo knjižico je v lepi obliki izdala Blaznikova tiskarna v Ljubljani in stane vsak del (stopinja) 50 kr. Tisk je lep in sploh oprava knjižic svojemu namenu popolnoma primerna. Gospodu pisatelju moramo biti hvaležni za te knjižice, ker bodo podlaga racionalnemu pouku na naših meščanskih šolah. Tako pisane knjige so za šolsko mladino mnogo primernejše, nego bi bile s sistematično pisano zgodovino. Vzgojeslovci so se celo prepričali, da niti sistema-

lično pisana zgodovina še za višje razrede srednjih šol ne ugaja, kajti jemlje le učencem veselje de učenja. Vrhovčeva knjiga pa ni suhoparna in bode baš zaradi svoje zanimivo obravnane tvarine vzbujala v naši šolski mladini veselje do zgodovine, posebno pa do avstrijske in slovenske in bode gotovo pospeševala slovensko in avstrijsko domoljubje.

V spomin petdesetletnice rojstnega dne slavnega pesnika Simona Gregorčiča 1844 — XV. X. — 1894. (Drugi ponatis s pesnikovo sliko). — Tako je naslov lični, rdeče obrobjeni in s popolnoma novimi in različnimi črkami tiskani drugi izdaji 28. snopiča „Slovenske knjižnice“, ki je ugledala svetlo že prve dni meseca kimovca. Tiskala se je ta zbirka pesnij v 1200 izvodih in velja le 30 kr. Tako cenega in lično opremljenega izdanja knjige ni mej slovenskim slovstvom! Vsak slovenski razumnik si bi moral omisliti takó ceno zbirko pesnij največjega našega pesnika!

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. (Konferencija.) Dne 13. julija 1895. je bila v poslopji I. mestne petrazrednice v Poljskih ulicah konferencija slovenskih in slovensko-nemških ljudskih šol. Predsednik, c. kr. okrajni šolski nadzornik g. prof. Levec jo otvori s pozdravom na goste in na učiteljstvo. Posebno pristrčno pozdravitega g. kanonika Andreja Zamejca, kateri se kot ud c. kr. mestnega šolskega sveta vedno zanima za napredek in povzdigo ljudskega šolstva. Potem imenuje svojim namestnikom ravnatelja g. Fr. Hubada ter prebere imenik učiteljev in učiteljic, ki imajo pri konferenci sklepalen glas, smejo voliti in voljeni biti. S pravico aktivne in pasivne volilne pravice je navzočnih 41 učnih moči.

Na predlog vadničnega učitelja g. Fr. Gerkmana se izvolita zapisnikarjema E. Gangl in J. Janežič. G. predsednik omenja, da se je šola za korigende v prisilni delavnici tekom zadnjega šolskega leta uvrstila v področje njegovega nadzorovanja.

Ko nam prebere in razloži važnejše ukaze oblastev, poroča nadalje tako-le:

Slavni zbor! Ob jako neugodnih razmerah se je danes sesla okrajna učiteljska konferencija slovenskih in nemško-slovenskih ljudskih šol v Ljubljani.

Velikonočni potres, ki je tako hudo zadel naše stolno mesto, prijazno Ljubljano, vsekal je tudi našemu mestnemu šolstvu hude rane, katere bode težko in le počasi prebolelo; kajti vsled potresa se je moralo ob najugodnejšem času na vseh mestnih ljudskih šolah celih 6 tednov ustaviti popolnoma ves pouk.

A tudi pozneje, ko so se pomirili razburjeni dphovi in smo zopet začeli misliti na šolo, bilo je možno s poukom pričeti samo v 23 razredih, ostalo pa je brez vsega pouka 37 razredov in otroški vrtec in to samo v področji mojega nadzorovanja; o nemških ljudskih šolah molčim.

Vsled tega ostane okoli 70% šolske mladine celih 5 mesecev brez vsega pouka, in ker nas skušnja uči, da šolski otroci že mnogo pozabijo med navadnimi velikimi počitnicami, potem si lahko mislimo, kako zanemarjene otroke dobimo s prihodnjim šolskim letom zopet v šole.

Vsega mestnega učiteljstva čaka zatorej jako važna in težka naloga, da z umno razdelitvijo učne tvarine, s pametno porabo učnega časa, z napornim poučevanjem navzlic tem žalostnim razmeram prihodnje leto skuša doseči predpisani učni smoter.

V tem obziru prejmo šolska vodstva v kratkem od c. kr. mestnega šolskega sveta potrebna ukazila, in potem bode naloga učiteljskim zborom na vsaki šoli, da določi za vsak razred, kaj se je letos zamudilo, kaj se mora prihodnje leto ponoviti, in kakó je v teh izrednih razmerah postopati pri pouku, da se popravi letos narejena škoda.

Ljubljana ima tako skušeno, razumno in vestno učiteljstvo, da sem prepričan, da se prihodnje šolsko leto z vsem naporom in vso marljivostjo loti svojega